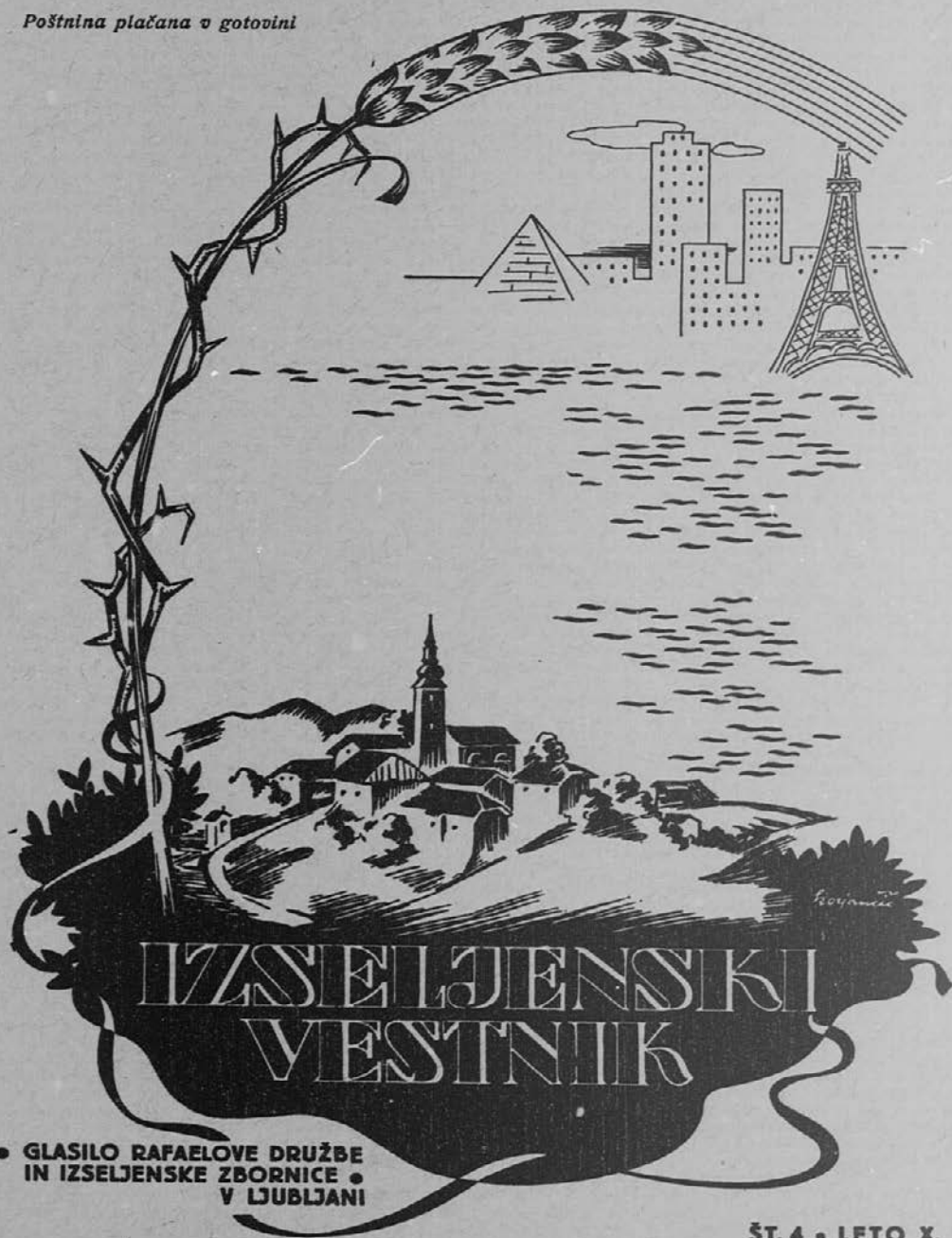

Poštnina plačana v gotovini

• GLASILO RAFAELOVE DRUŽBE
IN IZSELEJENSKÉ ZBORNICE •
V LJUBLJANI

ŠT. 4 • LETO X.

1940

»Izseljenski vestnik« izhaja mesečno. — Uredništvo in uprava: pisarna Družbe sv. Rafaela, Tyrševa cesta 31/L v Ljubljani, telefon šte. 35-01. — Naročnina: za Jugoslavijo letno 15 din, za dijake 12 din; za inozemstvo letno: Argentina \$ 3, Belgija 25 Blg. Frs., Francija 20 Frs., Holandija 1 Gold., Italija 15 Lit., Nemčija 2 RM, U.S.A. \$ 1. — Oglasi po dogovoru. — Odgovorni urednik: Viktor Plestenjak, Ljubljana, pisarna Družbe sv. Rafaela na Tyrševi cesti šte. 31/L. — Za Zadržno tiskarno v Ljubljani: Maks Blejec.

Ameriškim Slovencem!

Edina res svetla stran v vsej žalostni zgodovini slovenskega izseljenstva je ameriška Slovenija. Zakaj kljub temu, da domovina svoje dolžnosti do rojakov po svetu ni izpolnila, si je ameriški Slovenec znal sam ustvariti pogoje za svoje življenje. Bogato je izkoristil neizmerne možnosti široke ameriške svobode in poskrbel, da ostane tudi v tujini zvest svetlim izročilom svojega naroda. Ustanovil si je zato z velikimi žrtvami svoje lastne slovenske župnije, šole, mogočne podporne organizacije in časopisje. Kolikor v tem ni uspel, ni to njegova krivda, saj je desetletja zaman čakal, da mu domovina prihiči na pomoč.

Mnogo je že zamujenega in se nikdar več popraviti ne bo dalo. In vendar je v nas trdna vera, da še ni zamujeno vse.

Danes se domovina prebuja iz težkih sanj k zavesti trde resnice in gleda nazaj na škodo, ki si jo je prizadela.

Rojaki! Toliko let ste Vi prosili domovino pomoči in ji ponujali svojo roko. Sedaj pa domovina Vas prosi sodelovanja. Sodelovanja za svetlo prihodnost vsega slovenskega naroda v trdni duhovni povezanosti, ki ne pozna krajevnih in političnih meja.

In »Izseljenski vestnik« naj postane med nami in Vami klicar in posredovalec v tem skupnem hotenju; majhen je še in skromen. Z Vašo pomočjo bo večji postal.

Prvo, kar Vas zato domovina prosi ob teh znamenjih nove dobe našega skupnega narodnega življenja, je: žrtvujte zanj dolar, da bo prihajal vse leto k Vam — kot pozdrav iz domovine!

V vseh naselbinah prosimo zastopnikov, ki bi ga širili. Kdor bi hotel in mogel, naj nam piše. Pozdravljen vsakdo!

Družba sv. Rafaela.

Rojaki po svetu! »Izseljenski vestnik« naj bo izraz naših skupnih teženj in potreb. V njem bo vedno prostora za Vašo besedo!

Prosimo pa vse drage dopisnike, naj pošljejo dopise tako, da jih za vsako številko prejmemo vsaj do 1. dne v mesecu.

Državni izseljenski fond

Po členu 55. izseljenskega zakona iz leta 1922., ki je še danes v veljavi, se je ustanovil pri socialnem ministrstvu poseben izseljenski fond, ki naj služi za skritje stroškov državne izseljenske službe, za katere posebej ne poskrbi državni preračun, za podpiranje podpornih organizacij naših izseljencev, za podporo posrednih izseljencev, za ustanavljanje izseljenskih domov, vobče za namene, ki služijo koristim izseljencev.

Kot dohodke izseljenskega fonda določa ta zakon predvsem glavarino izseljencev in izseljenskih povratnikov, mimo drugih dohodkov iz našega državnega izseljenstva. Pod glavarino se razumejo pristojbine, ki jih morajo plačati izseljenci sami pri odhodu iz države v tujino, in prispevki parobrodskih družb, kjer prekoceanski izseljenci kupujejo svoje parobrodne vozovnice. Do 15. decembra leta 1939. se je nabralo v ta fond 67.758.070 din. Če k tej vsoti prištejemo še obresti, se je skupno nabralo v ta fond blizu 100 milijonov. Kako se je ta fond upravljal in uporabljal, o tem javnost ni prejela nobenih podatkov. Toliko je pa gotovo, da se iz tega fonda ni ustanovila nobena stalna ustanova, ki bi v resnici koristila našim državnim izseljencem. Minister g. Preka je sicer kupil na otoku Hvaru veliko posestvo za blizu pet milijonov din, kjer naj bi stal izseljenski dom za stare, onemogle izseljenske povratnike, ki so brez denarnih sredstev. Toda to je bila zelo ponesrečena misel, ki do sedaj ni prinesla niti izseljencem niti državi nikakih koristi, pač pa veliko finančno škodo. Nujno bi bili potrebni izseljenski domovi zlasti v Ljubljani, Zagrebu in Splitu, katerih pa ni. Lansko leto smo brali v časopisju, da je dovolil socialni minister dva milijona posojila za slovenski izseljenski dom v Ljubljani. Sedaj je že skoro leto dni od tega, toda nobenega znamenja ni nikjer, da bi se resno mislilo na ta izseljenski dom. Da bi bil zlasti v Ljubljani izseljenski dom nujno potreben, ne samo za slovensko, ampak tudi za državno izseljenstvo, vedo vsi tisti, ki imajo posla z izseljenstvom. Ljubljana je skoraj obmejna postaja, kamor prihaja na stotine slovenskih izseljencev brez vsakih sredstev, za katere pa niti banovina, niti Rafaelova družba nimata prostora, kjer bi jih nastanili. Tako so ti izseljenski povratniki izpostavljeni zelo težkim razmeram in težkemu položaju, ker jim niti prenočišča dati ne moremo, kjer bi mogli počakati, da se njih razmere uredi. Bile so to večkrat družine s številnimi otroki, ki so se morale potikati po raznih domovih, kjer se je pač dal izposlovati sprejem za nekoliko dni. Da, celo tako daleč je moralo priti, da so take izseljenske povratnike večkrat izročali policiji, ki jih je prenočevala v zaporih in jih potem pošiljala v domovinske občine kot kake sumljive ljudi. Da je to vzbujalo silno ogorčenje pri tisočeri naših izseljencih in izseljenskih povratnikih, ki so o takem sprejemu s strani domovine potem pisali svojim tovarišem v tujino, je samo po sebi umljivo. Ti izseljenci, dokler so bili še v tujini, so pošiljali domov visoke vsote v podporah in darovih svojcem in tako bogatili naše narodno gospodarstvo, plačali so za svojo zaščito pri izselitvi visoko glavarino, potem pa doživeli sramoto, da so bili prisilno prepeljani v svojo domačo občino.

Tudi za zaščito naših državnih izseljencev širom po svetu se ni nič storilo, ali pa tako malo, da ne pomeni skoraj nič. Izseljenske komisariate imamo danes samo v Düsseldorfu za Nemčijo, v Parizu za Francijo, v Buenos Airesu za Južno Ameriko in za več kot en milijon naših izseljencev v Zedinjenih državah — enega izseljenskega komisarja v New Yorku, ki pa je brez vsake moči in je samo pod-

rejen uradnik našega tamkajšnjega konzula. In vendar bi bili potrebni izseljenski komisarji še za Belgijo in Holandijo, za severno pokrajino v Franciji, za Sao Paulo v Braziliji, za Kanado, za Zedinjene države pa najmanj še pet izseljenskih komisarjev, po vseh večjih središčih našega izseljenstva. Tudi to je povzročalo vsa leta ogromno škodo za državno in za naše slovensko izseljenstvo, ki se je zaradi tega čutilo popolnoma osamljeno in prepuščeno samemu sebi ter zato toliko hitreje tonilo v tujih morjih.

Na ohranitev narodne zavesti in narodnega jezika med našimi izseljenci v tujini po izseljenskih učiteljih se dolga leta niti mislilo ni, dokler ni Družba sv. Rafaela z velikimi napori slednjič dosegla, da je bilo imenovanih vsaj nekaj učiteljev, katerih je doper, kolikor je piscu teh vrstic znano, komaj šest, pa še ti s sramotno nizko plačo.

Izseljenski duhovniki pomenijo za naše slovenske izseljenske kolonije po svetu mnogo več kakor naši konzulati. Tako je državni izseljenski kongres v Splitu in pozneje prvi slovenski izseljenski kongres v Ljubljani ugotovil, da pomeni en izseljenski duhovnik za koristi, zaščito in pomoč izseljenstvu več kot deset vladnih zastopnikov. Kajti on ima ožje stike z izseljenci, izseljenci imajo do njega večje zaupanje, njegov vpliv v tujini je tudi večji in tako lahko pri iskanju dela, pri ustanavljanju izseljenskih organizacij, pri lažjanju bede brezposelnih izseljencev silno mnogo naredi, česar vladni zastopnik pri najboljši volji ne more. In vendar se tudi na nastavljanje izseljenskih duhovnikov dolga leta ni mislilo, dokler ni zopet prišla Družba sv. Rafaela in z velikim trudom dosegla, da so odhajali idealni gospodje, mnogokrat popolnoma na svojo odgovornost in na svoje stroške iz domovine v tujino, da naše izseljenstvo ni ostalo popolnoma zancmarjeno. Le za nekatere je z veliko težavo dosegla, da so bili imenovani za izseljenske dopisnike z mesečno podporo 2.000 din, kar pa je pomenilo v valuti dolarjev, pesov, mark in drugega tujega denarja zelo malo, ali toliko kot nič. Pa še ti izseljenski duhovniki go dostikrat naleteli prav pri naših vladnih zastopnikih na največje nasprotovanje in so se jim delale težave na najrazličnejše načine. Naj omenim nesrečni primer na Westfalskem in v severni Franciji, kjer so vladni zastopniki pred leti storili vse, da bi še tem izseljenskim duhovnikom onemogočili bivanje med našimi izseljenci. Enemu izmed njih je vladni zastopnik celo na zelo nečasten način preprečil bivanje v Franciji in tudi dosegel, da mu je prejšnja banska uprava v Ljubljani, ko je obiskal svoje starše, vzela potni list, da ni mogel v tujino nazaj med svoje ljube rojake, med katerimi je deloval s toliko požrtvovalnostjo in ljubeznijo.

Posebno smo bili pri tem izseljenskem fondu zastopavljeni mi Slovenci. Slovensko izseljenstvo tvori najmanj 40 odstotkov vsega jugoslovanskega državnega izseljenstva. Vendar, ker je bil glavni tok našega izseljevanja v času pred ustanovitvijo izseljenskega fonda, naši slovenski izseljenci v ta fond res niso vplačali več kot nekaj nad trinajst milijonov, z obrestmi morda kakih 17 milijonov. Vendar je gotovo, da Slovenci tudi od svojih sedemnajstih milijonov nismo dobili več kakor kvečjemu poldrugi milijon.

Sedaj se deli izseljenska služba, ko se je ustanovila samostojna hrvaška banovina, in je tudi hrvaško izseljenstvo prišlo popolnoma v območje banske oblasti v Zagrebu. Zato se sedaj ustanavlja tudi za Slovenijo posebna slovenska izseljenska služba, ki naj prevzame vso oskrbo slovenskega izseljenstva.

Z delitvijo izseljenske službe se mora deliti seveda tudi izseljenski fond. Po poročilih »Hrvatskega iseljenika« v Zagrebu se je tam sešla 16. decembra 1939 posebna komisija, ki je ugotovila, koliko je kaka narodnost vplačala v ta izseljenski fond. Po skupnem ključu za vse izseljenstvo naj bi sedaj Slovenija dobila iz tega fonda samo 16,65 odstotka, ker se je vzel kot podlaga delitve samo dopri-

nos posameznih narodnosti v odstotkih v izseljenski fond, niso pa prišle v poštev tudi vsote, katerih je bila kaka narodnost deležna. Tako na primer je lansko leto samo slovensko sezonsko izseljenstvo vplačalo nad 1.200.000 din za svojo zaščito. Od te velike vsote pa je Družba sv. Rafaela z veliko težavo izposlovala samo 10.000 din podpore slovenskemu izseljenskem duhovniku, ki je odšel za našimi ljudmi v Nemčijo in tam z ogromnimi žrtvami, moralnimi in finančnimi, deloval štiri mesece, pa se je moral osebno globoko zadolžiti za to, da je mogel med rojaki vršiti veliko državno delo.

Ce bo res obveljal ta ključ razdelitve izseljenskega fonda, kakor ga je dooločila ta komisija, to je samo 16.65 odstotka, se bo s tem zgodila velika krivica slovenskemu narodu in slovenskim izseljencem, pa tudi državi to ne bo v korist, saj so tudi slovenski izseljenci del države.

Družba sv. Rafaela je storila vse, da je opozorila vse odločilne činitelje na to krivico, kakor tudi na ogromno škodo, ki jo bodo utrpeli ne samo slovenski izseljenci in slovenski narod, temveč tudi država, če se to zgodi. Ko bo izseljenska služba za Slovenijo prišla v Ljubljano in bo zaradi take delitve ostala brez sredstev, ne bo mogla zadostiti vsem zahtevam, ki jih bodo države, narodne in izseljenske koristile nanjo. Tu bo treba predvsem skušati popraviti škodo, ki je bila do sedaj povzročena zaradi teh obstoječih razmer in rešiti, kar se še sploh rešiti da. Izseljenski dom v Ljubljani je nujna zahteva tako naroda kakor izseljenstva. Toda pri taki delitvi ga še dolgo ali nikdar ne bo. Treba bo nastaviti celo vrsto izseljenskih komisarijev po vseh večjih središčih našega izseljenstva. Treba bo nastaviti slovenskih izseljenskih učiteljev in slovenskih izseljenskih duhovnikov, kjer jih potrebe izseljencev zahtevajo. In vse to poleg rednega ogromnega izseljenskega dela, ki bo padlo na banovino in na naš narod. V Zagrebu je do sedaj posloval Izseljenski komisariat, ki je sam imel zaposlenih okrog 45 rednih uradnikov poleg velike pisarne zasebne izseljenske organizacije, Zveze izseljenskih organizacij (SORIS). Velik del izseljenskega dela je vršil tudi izseljenski odtok socialnega ministrstva. V Ljubljani banovina ni imela svojega izseljenskega urada, ker ni imela finančnih sredstev za to. Imela je svoj izseljenski referat, ki ga je vodil upokojenec-honorarni uradnik, ki pa je bil obenem tudi državni izseljenski komisar. Dolga leta je bil še popolnoma sam, brez vsake pisarniške moči. Šele zadnja leta je dobil uradniško pomoč.

Ob svojem nastopu je Družba sv. Rafaela kmalu spoznala vse te krivice in neugodne razmere in se je sama lotila dela, da je rešila, kar se je rešiti dalo. Z zelo skromnimi sredstvi in malenkostnimi podporami je razvila svojo pisarno, kjer je danes zaposlenih šest rednih in tri izredne uradniške moči. Gorje bi bilo našim slovenskim izseljencem, ko bi me bilo Družbe sv. Rafaela. Slovensko izseljenstvo vsega sveta ji danes hvaležno priznava zasluge, priznava, da je bila pravi blagoslov za narod in za izseljenstvo. Sam šef izseljenskega odseka socialnega ministrstva, g. dr. Aranicki, je pogosto primoran poudariti ogromno delo, ki ga je Družba sv. Rafaela vršila za slovensko izseljenstvo; da je v Ljubljani vršila vse delo, ki bi ga moral izvrševati izseljenski komisariat, pa ne samo v Ljubljani, temveč da je bila vodilna iniciativna organizacija za izseljensko službo v vsej državi in da je bila tudi krepka opora ministrstvu samemu v izseljenskih zadevah.

Iz vsega tega jasno sledi, da koristi naše države, zlasti pa slovenskega naroda in njegovega izseljenstva zahtevajo, da se pri delitvi izseljenskega fonda vse to upošteva in se izseljenski fond razdeli tako, da se vse to slovenskemu narodu in slovenskemu izseljenstvu popravi, da se banski upravi v Ljubljani kakor tudi Družbi sv. Rafaela da toliko finančnih sredstev na razpolago, da se bo izseljenska služba uredila tako, kakor jo trenutno zahtevajo potrebe države, naroda in izseljenstva.

Francoski senat je uzakonil delovno pogodbo

Te dni smo bili obveščeni, da je končno ratificiral (uzakonil) »Pogodbo o delu in pomoči«, sklenjeno leta 1952, med Francijo in Jugoslavijo, tudi francoski senat. Parlament jo je že pred meseci ratificiral. S tem je pogodba dobila šele potrebno pravno veljavnost in se bodo njena določila mogla začeti izvajati. Kar osem let je preteklo, preden so naši izseljenci v Franciji dobili to zanje tako važno pogodbo.

V juliju 1952 so pooblaščenimi zastopniki obeh držav, za Jugoslavijo gospod M. Spalajković, izredni poslanik pri predsedniku republike Francije, in gospod Edvard Herriot, predsednik ministrskega sveta in minister za zunanje zadeve v Franciji, podpisala »Pogodbo o delu in pomoči«. Jugoslavija je to konvencijo že leto kasneje v narodni skupščini in senatu ratificirala. V Franciji pa se je z ratifikacijo te pogodbe odlašalo do letos.

Kaj so dobili s to pogodbo naši delavci, izseljenci v Franciji? Preobširno bi bilo, da bi navajali vse člene pogodbe, toda v glavnem je vendarle potrebno, da navedemo nekatere važne odstavke.

Predvsem je v pogodbi dogovorjeno, da Francija ne bo delala ovir našim delavcem, ki bi želeli priti v Francijo na delo, pa naj bo to v industriji ali v kmetijstvu. Prav tako je dogovorjeno, da bosta obe državi dali tako delavcem, kakor njihovim svojem, to je ženam in otrokom, vse potrebne administrativne olajšave. Prav tako ne bosta pobirali nobenih taks ob izdajanju viz za potne liste, kakor tudi, da bodo diplomatska in konzularna zastopstva vidirala ali legalizirala vse potrebne dokumente, ki zadevajo izseljence, in to brezplačno.

Vsi delavci, ki bi bili sprejeti na delo v Franciji, morajo biti sprejeti na podlagi delovne pogodbe, katera je bila istočasno s to konvencijo sprejeta, prav tako tudi te pogodbe ne smejo obsegati nobenih določb, ki bi nasprotovale določbam te konvencije.

Delavci, ki se izselijo v Francijo in delajo tam, pa naj si bo to v industriji ali kmetijstvu, imajo pravico ob enakem delu do enake mezde, kakršno prejemajo domači delavci, zaposleni pri istem podjetju. Če pa ni delavec iste kategorije, pa normalno in običajno mezdo delavcev iste kategorije v pokrajini, v kateri so zaposleni. Nadalje so delavci-priseljenci izenačeni z domačimi delavci tudi v pogledu ravnanja z vsem, kar zadeva uporabo zakonov, po katerih se urejajo delovni pogoji in zavaruje higijena ter varnost delavcev. Ta enakost se razširi tudi na vse tiste določbe, katere bi utegnila ena ali druga država v pogledu delavske zaščite še izdati, to se pravi: tudi na vse tiste zakone o delavski zaščiti, ki bodo izšli po ratifikaciji te pogodbe. Prav tako so naši delavci enakopravni s francoskimi delavci, kar zadeva brezposelnost. V tem primeru uživajo enake koristi in imajo enake pravice do ustanov za zavarovanje za nezaposelnost, kakor francoski delavci. Koristi, o katerih je govor v tej konvenciji, so v Franciji podpore, ki jih dajejo sindikalne blagajne in blagajne za vzajemno podpiranje ob nezaposelnosti, ter občinski in okrožni skladi za nezaposelnost, ki jih subvencionira država. Prav tako se izenačujejo naši delavci z domačimi delavci v vseh pravicah, ki so določene po francoski zakonodaji glede na odškodnino za nezgode in poškodbe pri delu. Konvencija pa k tej stvari pravi, da je treba točnejše določbe za izvajanje urediti s posebnim sporazumom.

Vse pritožbe delavcev, kolikor te zadevajo delovne in življenjske pogoje, ki jih dajejo delodajalci, so lahko sestavljene v slovenščini ali srbohrvaščini in jih je treba poslati neposredno po diplomatskih ali konzularnih oblastvih pristojnim oblastvom, ki so dolžna skrbeti, da se izvrše potrebne poizvedbe in se zadeva čim prej ugodno reši.

Končno določa pogodba, da morata obe državni pogodnici čim prej izmenjati ratifikacijske listine in da konvencija stopi v veljavo, brž ko obe državi pogodbo po svojih predstavnih ratificirata. Konvencija traja leto dni in se obnavlja molče. Odpoved pa je treba dati tri mesece pred iztekom vsakega roka.

O priliki podpisa te pogodbe je bil podpisan tudi poseben zapisnik, v katerem je bilo določeno naslednje:

Z naknadnimi konvencijami in sporazumi, ki naj se izdajo čim prej, je treba pričeti preučevati vprašanje o enakosti ravnanja z državljani obeh pogodbenih strank glede socialnega zavarovanja vobče.

Vse dotlej, dokler se pogodba ne ratificira, pa stopijo praktični pogoji za

nabiranje delavcev takoj v veljavo. Konvenciji sta priložena tudi obrazca pogodb tako za zaposlitev jugoslovanskih kmetijskih delavcev kakor tudi za jugoslovanske industrijske delavce. V teh pogodbah se v glavnem ponavljajo določbe, ki jih vsebuje konvencija. Tako pogodbo mora imeti vsak delavec, ki gre na delo v Francijo. Vsebino teh pogodb bomo objavili prihodnjič.

Iz tega sledi, da bodo sedaj slednjič vendarle naši izseljenci v Franciji postali enakopravni z domačimi delavci, oziroma da bodo imeli iste pravice kot jih imajo priseljenci drugih držav, kakor na primer Poljske, Češke, Italije itd. Nedvomno je to za naše izseljence v Franciji izrednega pomena in velike važnosti. Kakor je Družba sv. Rafaela skupno z Izseljensko zbornico doslej stalno intervenirala pri naših oblastvih, da naj dosežejo ratifikacijo te konvencije, tako bo storila tudi v bodoče, da bodo naši izseljenci prišli do svojih pravic. V tem pogledu bo seveda treba še mnogo dela, pa tudi raznih intervencij, da bo stvar začela pravilno poslovati.

Žalostna vest iz Argentine

Iz Buenos Airesa nam piše gospod J. Hladnik:

Sporočam Vam, da je gospoda Jožeta Kastelica vzela gora Aconcagua v Čile. 24. februarja je odpotoval iz Puente del Inca, 25. februarja je imel za ekspedicijo, s katero je odšel v gore, 4300 m visoko v Plza de Mula, sv. mašo. Naslednjega dne je šla ekspedicija dalje na višino 5200 m, kjer se je v bližini pred 16 leti ponesrečil Stepanič. Sem se je tudi g. Kastelic namenil.

In tako se je — kljub zdravnikovim pomislekom — vzpenjal vedno višje in višje in čim bliže je bil vrhu gore, tem bolj je rasla v njem želja, da ga premaga. Glavna skupina je šla naprej. Za njo gospod Kastelic s tovarišema, ki pa sta na višini 5800 metrov omagala. Pot je nadaljeval sam in prispel že do 6800 metrov visoko, do zadnjega taborišča. Toda še dalje je hitel. Dne 7. marca ga je našla družba, ki se je tedaj že vračala z gore, na višini 6950 metrov, že močno izčrpanega po brezuspešnih poskusih, doseči najvišji vrh na ameriškem kontinentu. Vendar pa se ni dal pregovoriti za povratek; ostal je sam v silnih viharji, ki so 8. in 9. marca divjali v neskončni gorski samoti. Od tu dalje je njegova usoda neznaná.

14. marca so reševalci našli šotor in Kasteličevo opremo, vse križem razmetano, njega pa niso našli... Viharji so preprečili nadaljnje iskanje.

Radio in časopisi so bili polni poročil o izgubi in iz vseh je bilo razvidno, da ni več upanja.

Vprav letošnjo veliko noč je minilo 8 let, ko je prvič zbral Slovence k službi božji. Naj Bog da, da se zgodi čudež... Molimo zanj!

G. Jože Kastelic, brat jeseniškega župnika, duh. svetnika g. Antona Kastelica, se je rodil 23. dec. 1898 v Smihelu pri Žužemberku. V mašnika je bil posvečen 29. junija 1922. Nekaj časa je bil kaplan na Koroški Beli, potem župni upravitelj pri Sv. Križu nad Jesenicami, zatem pa kaplan na Jesenicah. Od tod je 1928 odšel

med rojake v Francijo; dosegel je velike uspehe v organizaciji tamošnjih slovenskih izseljencev. Da ne bi ostali brez učitelja, je privabil v Francijo g. Jankoviča. Ustanavljal je izseljencem knjižnice, uredil brošuro o I. slovenskem izseljenskem kongresu.

Bogato je bilo njegovo delovanje v Argentini, kamor ga je iz Francije gnala skrb za naše ljudi in kamor je izvalil tudi g. J. Hladnika. Krasno urejeni mesečnik »Duhovno življenje«, njegove posebne številke (Slovensko dekle i. dr.), so njegova ustanova. Njegova pojava in njegova beseda sta vneli povsod. Z Rafaelovo družbo in Izseljensko zbornico je bil vedno v ozkih stikih. Mnogo načrtov o ureditvi slovenskega izseljenskega društva, o poglobitvi zvez izseljencev z domovino je še imel za prihodnost, a so šli z njim v grob. Toda že to, kar je storil, je veliko, nemisljivo delo. Naj bo vedno svetel njegov spomin med narodom, za katerega se je ves žrtvoval!

Ivan Kmet:

Na Bregu

(Dalje.)

V nedeljo popoldne po nauku so se Bregarjevi hladili pod orehom za hišo. Mati je šivala in spenjala strgano obleko. Ni šla v cerkev, noge je kar več nočejo nositi. Saj se bo komaj malo odpočila.

Ne toliko leta kakor težave so jo starale. Lasje so ji posiveli, gube na obrazu so se pomnožile in poglobile. Vendar ji ni izginila sled žive dekliske lepote.

Popustila ni. Če so ji za hip omagale noge, se je sramovala uesti: saj bom počivala, ko bom umrla.

Ančka in Tone, ki sta pravkar prišla od fare, sta se preoblekla in prisledla pod oreh.

»Kaj so pa danes povedali gospod?«

Tako navado je imela mati, da je rada vprašala, kadar ni bila sama pri pridigi.

»I, kaj! Premalo nas je bilo; rekli so, da gredo ljudje rajši v gozd kot božjo besedo poslušat.«

Tone se je zamotil s pastmi. Polhom bo nocoj nesel nastavit. Kožice so se podražile, dobro je, kjer človek ujame kakšen dinar.

»Res, samo nekaj otrok, pa kakih deset punčar je klepelo po cerkvi. Šimnova ima novo židano ruto!« je dodajala Ančka. »Sama ne ve, kako bi se nesla, da bi jo vsi videli. Meni pa nič, saj že nimam kaj obleči.«

»Oni lahko, mi smo pa na osebenjščini. — Na, vdeni mi šivanko!«

Pomolila je konec debelega sukanca, da je drugam zaredala pogovo.

»Pojo pa tudi čimdalje slabše.« Ni vedela, nad kom bi se še znesla. »Jurčkova jemlje previsoko, Vozarjeva pa vrešči, da bi človek iz cerkve zbežal.«

»Justica se tudi samo razgledovat hodi na kor. Se ust ti ne odpre.«

Še Tone je udaril po pevkah, preošabne so, zato so se mu zamerile.

»Kaj se pripravate?«

Izza vogala je stopil Koprivar.

»O, ste vi! Kar bliže. Cakajte, boste sedli, pa kaj povedali.« Ančka je odhitela v hišo, prinesla stol, ga pobrisala in postavila predenj.

»Saj veste, beseda da besedo, pa smo si precej navzkriž.« je odgovarjala mati.

»Bojimo se vas. Kar strah me je.« se je šalila Ančka. »Kot bi nad razbojniko prišli.«

Postavil je puško med kolena in gladil mrzlo cev, ki mu je zijala naravnost v obraz.

»Nikomur nič noče; ne grize in ne praska.«

Pes je zasopljen molel jezik iz gobca, vsakomur je šel pomahljat z repom, nato pa se je vlegel v travo, z vsemi štirimi od sebe.

»Kako pa novi gospodar?«

»E, za silo kot drenov lunek.« se zasmjeje Tone. Ponosen je pa bil, da je tako hitro prijel v svoje roke. Ali dolg, ta mu ni dal miru.

»Vaš najemnik, če ne zamerite.«

»Bo že, bo že. Ni je doline, da se ne bi izravnala. Kar naprej. Obresti od tega leta ne bom jemal. Vem, da nimaš.«

»Kako vam moram biti hvaležna. Tako me je že skrbelo.« Kar topilo se je materi pri srcu. Sam Bog mi pomaga, je pomislila.

»Sem že rekla, da bo moral nekaj bukev prodati. Tone pa noče o tem nič slišati.«

»Prav imaš, Tone. Vidim, da boš vreden kmetije. Tudi veje ne! Greh bi bilo,« je svaril Koprivar. »To držite, kar imate!«

»In oče?«

»Še nič ni pisal,« je zaihtela mati. »Tako je hudo, niti za trenutke mi ne grez iz misli. Bog ve, kako trpi. Morda pa še službe ni dobil?«

Mehkoba ji je bila v glasu, ki je trepetal v pridržanem joku.

»Sova cele noči uka v hribu. Prav k hiši pride na tale oreh. Nič dobrega ne pomeni. Smrt prinaša.«

Mati se je spomnila, kako je lansko leto letala okrog hiše, ko je stara mati bolna ležala. Čez teden dni potlej je umrla.

»To so vraže.« Koprivar je bil v zadregi. »Kako naj žival več ve kot človek?«

Bilo mu je tesno. Ni veroval v vraže in zagovore, pa ga je vendar streslo, kadar je kaj takega slišal. Zavrtni jih ni znal. Vrgel je puško na ramo in vstal.

»Če ne bo mogel dosti več kot nič zaslužiti, naj pride domov,« je rekel in posebno poudaril zadnjo besedo.

»Se malo grem po hosti. V Dolejski gmajni je otodi pes spodil zajca.«

»Veste kdo, pravijo, je najbolj nespameten na svetu,« ga je Ančka pogledala.

»Kar povej, gotovo bo mene zadelo,« se je široko zasmejal Koprivar, saj jo je že nekaterikrat slišal.

»Lovec, ker išče, ko nič izgubil ni.«

»I presneto dekle!« jo je svarila mati.

»Jutri pridi bilješko korenje plet, pa boš še kakšno uganila.«

Koprivar se je poslovil in odšel za psom, ki je nestrpno čakal in prosil, da bi gospodarja spravil v gozd.

Tone je še enkrat pregledal polhove pasti, če se rade sprožijo in so lacaji močni, da jim polhi ne uidejo. Zmetal jih je v koš, vzal vejnik v drvarnici in jo mahnil v Dolejsko gmajno pod Kozjak.

Vsaka bukev ima žerico, pod hrasti je vse zasuto želoda. Še trnjeve drobnice raztezajo nerodne veje, polne sadežev.

Na domačem posekovanju je dobil Koprivarja. »Lej, tu boš moral bolj določiti mejo,« je začel Toneta učiti. Z nogo je drgnil mah s kamna, ki naj bi bil mejnik.

»Tule je hila naša bukev; le poglejte, kod drži preseka.« Še napol svež štor so pokrivali gosti poganjki mladik. »Sosed ga je posekal kar tebi nič meni nič.«

»Vidiš, to je. Zmenita se za mejo in postavita trdne mejnike!« Koprivar se je razvnel. »Koliko je prepairov in tožb po neumnem.«

Dopovedoval mu je, kako mora napraviti to in ono, da bo živel v miru s sosedi. Spomnil ga je na napake pri kmetovanju, mu svetoval, kdaj naj začne treti biti goščo, da bo gozd lepo raščen, koliko let ne sme grabiti listja, da se mu bo gnojilo.

V dolini je zalajal pes. »Aha, na sledi je.« Stisnil je puško k sebi in se s hitrimi koraki spuščal po rebri. Postal je, napel ušesa. Cvilječ lajež se je zaganjal v hrib, se odbijal in izgubljal med drevjem.

Tone se je urno pobral med grmovjem in razčepenjenimi nizkimi bori iskat stav. Sonce je stalo še za moža visoko, vendar je mrak tiščal po mižinah. Na širokem pogorišču pod razvalinami nekdanjega kozjaškega gradu je odložil koš in se zaletel v goščo nasekat prekelj. Razobesil je pasti po rogovilah starih hrastov. Po dolgih vejah, ki se zapletajo v druga drevesa, goni hudič polhe kakor po mostovih. Ni opazoval, katera stava je boljša, kajti sonce je kar vidno lezlo nad goro. Nekaj pasti, ki jih nikakor ni mogel pripraviti na drevo — vselej se mu je prej sprožilo, da je sumljivo tlesknilo po gozdu — je nastavil na razvaline.

Podnevi spe polhi po luknjah, ponoči se pa razkrope po gozdu, se je spomnil četovega pripovedovanja.

»Če Bog da, tako bo kaj,« se je oziral v vrhove in hip nato že zginil v mrak.

Daleč pod Liscem se dvigne pasje cviljenje. Ustavil se je in s pridržano sapo prisluhnil. Spreletelo ga je do kosti. Obupni glas se je zajedal vanj. »Uboga žival, morda je Koprivarjev.«

Gledal je proti sivim skalam. Obšla ga je temna slutnja, stisnilo se mu je srce, ko se je zavedel, da je čisto sam sredi gozda. Hitel je po napol zaraslem potu, spotikal se je ob robidovje in kamenje. Veje so ga bile v obraz, spodrsavalo mu je po spolzki zemlji. Lovil se je in omahoval, zdaj pa zdaj je zgrabil za ostrogo, da so mu roke krvave in ga ščemele. Postalo je tiho, že zdavnaj so pastirji odgnali domov, le umirajoča žival se je borila z gluho nočjo.

Truden, bled in upehan, da je vse plalo po njem, je padel pred jamo. Kakor okamenel je obstal pred njo. Ob gornji strani je rasel orjaški hrast, debele korenine so rile v globino. Sveže uhojena steza se je vila ob robu, listje je bilo zmencano, dolga drska je padala v brezno.

Pes je Toneta spoznal, planil k njemu, se vzpenjal po njem, tulil zateglo in divje. Skočil je pred jamo, tekal ob robu, se poganjal, kot bi hotel za svojim gospodarjem. Tone je kriknil ob silni bolečini groznega spoznanja. Prebledel je, čutil je neenakomerne udarce srca. Misli so mu prešinile možgane, kot bi se zbudil iz blodnih sanj. Kakor zblaznel je sekal dolge rante, jih metal čez jamo in previdno plezal po njih. Ulegel se je in pritisnil uho na deblo. Nič. Ne duha ne sluha o življenju. Spuščal je kol v globino. Ali bo dosegel dno? Krčevit oprijem je stresel palico, da je zadrgelata v Tonetovih rokah. Stezka je izvlekel. Z zadnjo močjo se je je Koprivar oklepal še potlej, ko je kakor nezavesten ležal na listju.

Široko odprte oči so negibno strmele v zrak. Zganil se je. Nekaj bi rad spravil iz grla. Tone se je sklonil k osivelim, znojnim lasem, a le nerazločen, lahen vzdih je vzhaloval ustnice.

(Dalje prihodnjič.)

O. Kazimir Zakrajšek:

Na obisku v ameriški Sloveniji

(Dalje.)

Prestolnica Zedinjenih držav je lepi Washington, ki nosi ime po očetu države in prvem predsedniku. Mnogokrat sem bil v tem mestu, zlasti med svetovno vojno kot član Jugoslovanskega narodnega sveta; skupaj s pokojnim Schnellerjem, predsednikom KSKJ, sva zastopala Slovence. Ta svet je bilo uradno priznano zastopstvo Jugoslovancev iz bivše Avstrije in je dajal predsedniku Wilsonu nasvete, kako naj bi se uredilo jugoslovansko vprašanje. Takoj pri kolodvoru je na mali vzboklini mogočni Kapitol — parlament. Prijetni so bili spomini, ko sem stal na stopnicah mogočnega vhoda in se spominjal, kako smo 4. julija 1918 razvili novo jugoslovansko državno zastavo — kakor smo si jo ameriški Jugoslovani zamislili. Dan poprej, 5. julija, je sprejel državni tajnik Lansing v imenu Wilsona naš odbor v svečani avdenci in nam povedal, da bo naslednji dan Wilson na Washingtonovem grobu podal nove mirovne točke, kjer pa bo že zahteval tudi za Jugoslovane popolno svobodo in naše slovenske meje. Bila je to impozantna slavnost, kjer so zlasti naše Slovenke v narodnih nošah vzbujale izredno pozornost in priznanje.

Na poslaništvu poslanika g. Fotiča nisem našel, bil je na »weekendu«, na po čitnicah. Pristréno sva se pa pozdravila s svetnikom g. dr. V. Rybašem kot stara znanca. Potrdil je moj načrt, da grem po vseh naselbinah predavat o razmerah doma, o razmerah v Jugoslaviji in o ožjem sodelovanju ameriških Slovencev z izseljensko zbornico. Obljubil mi je v imenu poslanika finančno pomoč za stroške potovanja.

Obiskal sem tudi izseljenski urad konference katoliškega episkopata USA, ki je znana pod imenom National Catholic Welfare Conference. S šefom tega urada sva dobra prijatelja že dolga leta. Se ko sem bil v Ameriki, sem sodeloval z njim v zadevah slovenskih izseljencev, prevajal za urad razne razglase in oglase v slovenščino, v svojih časopisih priobčeval njegove objave in zanj prevedel in izdal tudi Državlanski katekizem, pouk o vsej državni upravi USA, kar mora vedeti vsak naseljence, če hoče dobiti državljanstvo. Pri Družbi sv. Rafaela tu doma nam je ta urad pomagal v mnogih zadevah slovenskega izseljenstva v USA in rešil marsikatero zametano zadevo; zlasti pri vladi USA. Družba sv. Rafaela je pa nasprotno stalno reševala zanj katoliške izseljenske zadeve tu v Jugoslaviji, predvsem po Hrvatski, kjer te družbe niso imeli. Srčno se me je blagi gospod Mohler razveselil, kakor sem se jaz njega. Govorila sva zlasti o svetovni katoliški

izseljenski organizaciji, ki jo je Družba sv. Rafaela predlagala pripravljalnemu odboru kongresa Kristusa Kralja. Zelo je obžaloval, da se ta resolucija ni sklenila. »Ideja je sijajna in nujno potrebna v sedanjem času ter jo moramo izvesti takoj po sedanjih vojni,« je dejal. »Prosim vas, da delate v tem smislu naprej. Doseči jo moramo!« Naredila sva načrt, po katerem bova oba delala, on v USA, jaz pa v Evropi.

Daljši razgovor sem imel tudi z g. dr. Rybašem, ki je zelo ljubezniv gospod in ima veliko srce za našega izseljenca. To, da je dobil Slovenec mesto svetnika v našem poslanstvu v Washingtonu, je bilo zelo veliko in za državo koristno dejanje, saj so ameriški Slovenci sprejeli to kot dokaz naklonjenosti naše vlade do njih, kar je zelo ugodno odjeknilo po vsej Ameriki. Tudi so mi povedali po naselbinah, kjer koli jih je g. dr. Rybaš obiskal, da so ga bili zelo veseli, ker si je znal povsod pridobiti srca vseh.

V Cleveland me je povabila »Zveza društev najsvetejšega Imena«, ki ima v vseh slovenskih župnijah v Ohio svoje močne podružnice in je zelo delavna tudi v narodnem oziru. Priredila je namreč v Euclidu, v predmestju Clevelanda, velik »piknik« v korist slovenskega kolegija in bogoslovja v Lemontu, Ill.

Sel sem tja s posebnim veseljem, ker sem tudi pred 33 leti svoje delo med ameriški Slovenci začel v Clevelandu. Tako naj začnem tudi pri tem obisku svoje delo prav v tem mestu.

Cleveland ima največjo slovensko naselbino v Ameriki. Samó v mestu je nad 55.000 Slovencev. V vsej državi Ohio jih je pa brez dvoma do sto tisoč.

Na kolodvoru me je slovensko pozdravilo številno zastopstvo clevelandskih Slovencev pod vodstvom g. Antona Grdine.

S kolodvora smo se odpeljali najprej v Jugoslovanski kulturni vrt, kjer stoje spomeniki škofa Barage, pesnika Gregorčiča in pisatelja Cankarja. S kulturnim vrtom je za vedno postavljen v tem mestu trajen spomenik slovenskemu narodu. Se v poznih rodovih, ko bo dolgo že utihnila v USA slovenska govorica, bo ta vrt govoril Američanom o malem slovenskem narodu, ki pa je izvršil tako veliko pionirsko delo za kulturo in napredek najmočnejše države sveta.

Nato sem obiskal Rt. Rev. msgr. Ponikvarja, župnika pri Sv. Vidu in Rt. Rev. msgr. Vita Hribarja, župnika slovenske župnije v Colinwoodu, V Euclidu me je pa pozdravil moj nečak, Rev. Anton Bombač, ondodni župnik, pri komur sem tudi stanoval.

Piknik je bila sijajna manifestacija katoliških Slovencev clevelandске naselbine. Nad 5000 je bilo udeležencev. Tu sem se srečal z mnogimi stariimi prijatelji in znanci, s katerimi smo pred leti mnogo delali skupaj za napredek ameriške Slovenije. Vseh sem se srčno razveselil in upam, da so se tudi oni mene. V Clevelandu sem imel tri daljša predavanja: pri Sv. Vidu, pri Sv. Lovrencu in v Euclidu. Govoril sem o naši državi in o razmerah v njej. Z vidnim zanimanjem so me poslušali in videl sem, da so moje besede kar požirali. Videl sem, kako so srca še vsa in cela naša, kako še ljubijo svojo domovino in svoj narod. Videl sem pa tudi, kako se zanimajo za našo narodno državo, o kateri pa le prepogosto slišijo in berejo zelo neugodna, sovražna poročila, kakršna širijo po Ameriki njeni sovražniki. Uvidel sem, kako nujno potrebna je ustanova TORD (Tiskovnega odseka Rafaelove družbe), ki bi dajala našim izseljencem stalno prava in točna poročila o razmerah v domovini. Nasprotno časopisje laže o naši državi, in ker ni nikogar, ki bi te laži razkrival, dobe izseljenci vtis, da je vse res, kar se piše. Uvidel sem tudi nujno potrebo »Izseljenskega vestnika«, ki pa bi moral biti reprezentančni list, da bi bili izseljenci lahko nanj ponosni, in dovolj velik, da bi vsak mesec sproti objavljal jasno sliko o življenju v Jugoslaviji. Nobena žrtev zanj bi ne bila prevelika, saj bi se vsaka stoddstotno obrestovala. Na to bomo morali nujno misliti tu v domovini v prihodnje.

Naslednje dni sem porabil za to, da sem obiskal vse vodilne kroge v Clevelandu.

Obiskal sem g. Antona Grdino, ki je trenutno predsednik slovenske banke »The North American Bank«, o kateri mi je zelo žal, da se ne imenuje odkrito »The Slovenian Bank«, kakor imajo na primer vsi nemški denarni zavodi naziv »German Bank« in podobno denarni zavodi drugih narodov.

G. Jakob Debevec je urednik in lastnik dnevnika »Ameriška domovina«, ki sem ga ustanovil leta 1909. kot »Ameriko« in ki je pozneje spremenil ime najprej v »Clevelandsko Ameriko« in nazadnje v »Ameriško domovino«, to pa v spomin na prvi slovenski dnevnik, ki je bil ustanovljen, mislim, že okrog leta 1900. in se je imenoval »Nova domovina«, pa je pozneje propadel. G. Jakob Debevec je bil

pred leti urednik lista »Sloge«, ki sem ga ustanovil v Clevelandu, pa sem ga moral pozneje vzeti v New York v našo frančiškansko tiskarno »Ave Maria«, da sem ga rešil propada. Z njim je prišel za nekaj mesecev tudi g. Debevec v New York. Pozneje smo list prenesli v Chicago in mu dali novo ime »Edinost«. Ko je pa prevzela »Edinost« nova tiskovna družba »Edinost Publ. Co.«, je tedanji vodja tiskarne kupil v Jolietu list »Amerikanski Slovenec« in ga združil z listom »Edinost«. Nekaj časa je izhajal pod imenom »Edinost — Amerikanski Slovenec«. Leta 1925, pa je po glasovanju naročnikov zopet spremenil svoje ime in postal sedanji »Amerikanski Slovenec«.

G. Debevec je po smrti solastnika Alojzija Pirca sprejel vse ogromno delo vodstva tiskarne in urejevanja lista sam in sedaj vrši skoraj nadčloveško delo, da ohrani oboje ameriški Sloveniji, zlasti še »ameriški Ljubljani«, kakor imenujejo slovensko naselbino v Clevelandu.

Albina Zakrajšek:

Njen dnevnik in njegova pisma

(Dalje.)

Leto 1917.

Ušeničnik: »Knjiga o življenju.«

V naši duši ne živi le hrepenenje po sreči. Poleg te sile deluje v duši še druga moč. Hrepenenje po sreči človeka nagiblje, da misli, kam življenje hoče, da razmišlja o svetu in sebi in o ciljih življenja. Žene ga, da išče srečo in jo skuša doseči. Ko pa z močjo tega nagona razmahne svoje sile, se skoraj zave, da ni prvo sreča, ampak da je prvo k r e p o s t, sreča pa delez krepostnega življenja.

V duši govori človeku tajni glas, ki mu pravi kaj sme, ukazuje, kaj mora, prepoveduje, česa ne sme. Če mu človek sledi, ga objame neko tiho zadovoljstvo: če mu ne sledi, ga prevzame moreča zavest krivde in kesanja. Če ga posluša, je vesel življenja; če ga ne posluša, ga je v duši samega sebe sram... Zaprite srca božji ljubezni in v srcih zamrje najlepši cvet človečnosti!

To hočem prebirati, po tem se hočem v novem letu ravnati. Tudi mojemu dragemu sem vse to v pismu napisala, za tolažbo in navdilo. — Ta knjiga je zame zlata knjiga — žal, da si je sedaj še ne morem kupiti.

Cassino 15. I. 1917.

Draga Belina!

Lepi dnevi so mi vrnili zdravje. Le slab sem še. Oprosti mi, pisal sem Ti zadnje mesece malo. Ovivala me je bolezen. Vesel bom dobrega, domačega tobaka. Pozdravi iskreno vse svoje domače!

16. I. 1917.

Nov udarec. Brat potrjen, a tako mlad in slabotnega zdravja. Uboga moja mati!

Cassino 11. I. 1917.

Brzjavka: »Sporočil takoj, kje si! Poljub...«

Kaj naj pomeni ta brzjavka? Brzjavila sem mu:

»Ne skrbi, vse je dobro!«

Morda se boji, da bomo morali tudi mi bežati. Da, kdo ve, kaj nas še čaka, Na laškem bojišču grozne bitke, strašno grmenje topov se sedaj čuje vsak dan. Vsi smo zbegani.

Cassino 20. I. 1917.

Ljubljena! Za zadnje pismo (iz Ušeničnikove knjige o življenju) sem Ti iz srca hvaležen. To je velika modrost in hočem se ravnati po njej. Vse laže prenašam trpljenje. Piši mi mnogo in večkrat! Kako me Tvoje vrstice dvigajo, krepijo. Srčno Te ljubi...

2. II. 1917.

Divjaki brezvestni, še zvonove nam bodo pobrali. Za slovo še pojo, moram jih še zadnjič slišati. Ni veselo moje srce, kakor je bilo vedno, kadar sem vas poslušala. Žalostno potrkavate, kako so žalostni vaši glasovi, ki nam za slovo pojo. Tudi mama in teta, vsi imamo solzne oči.

12., 13. II. 1917.

V Ljubljani — brat je odhajal; če bi ga mesli k pogrebu, bi nam ne moglo biti huje...

Njegov — moj god. — Kaj naj napišem? 28. II., 1. III. 1917.

Se v sreču sto želja budi,
le upa v sreču ni in ni!
Vse, vso sladkost naj ti napišem,
grenkost le sebi v dušo vtisnem!

19. III. Sv. Jožef.

Ti naš veliki priprošnjik, izprosi nam mir. Le mir nas more še rešiti, konec vojske, tega nečloveškega zla, katerega so si mogle izmisliti le najpodlejše strasti!

Viterbo 28. II. 1917.

Draga moja!

Prejšnji kraj sem zapustil. Tu nas dela kakih 50 mož. Če moreš, mi pošlji, kar veš, da imam rad. Kako željno pričakujem snidenja...

Veliki petek in sobota 7., 8. IV. 1917.

Žalost povsod. Nebo se je pooblačilo, na zemljo pošilja solze — dež.
Kaj res še ne bo Velike nedelje?

(Dalje prihodnjič.)

M L A D I N S K I K O T I Č E K

Rudi Klaužer piše bratcem in sestricam v meerbeški šoli.

(Konec.)

Kadar so vsi ostali doma, so gospodje kaj pripovedovali; zdaj kaj verskega, drugi kaj iz narodnega življenja, naravoslovja, o zvezdah itd. Tudi skavtske igre smo igrali ali odbojko in nogomet pa ping-pong. Celotni orkester smo imeli, vijolino, kitaro, saksofon in moje gozdne citre. Zvečer smo včasih igrali na verandi in zraven peli, da je bilo veselje. Teh večerov ne bom nikdar pozabil.

Najbolj nas je vlekle v skale na Stol. Vi še ne veste, kaj se pravi to — plezati. Fantje, ki so bili že vajeni gora in skal, so šli kot kozli. Jaz sem seveda moral malo bolj počasi in previdno stopati, ker nisem bil še nikdar tako visoko (2236 metrov). Pa planinske rože, kako so lepe! Najlepše so planike, a jih nismo smeli odtrgati več ko pet.

Z vrha Stola je krasen razgled po vsej Gorenjski in Koroški. Pravi naravni zemljevid je bil to. Tu smo se najrajši učili zemljepisa in zgodovine Slovenije.

Tudi tu na planini mi je večkrat prav prišlo, da znam ministrirati. Zraven kočje je namreč lepa kapelica, posvečena slovanskima apostoloma sv. Cirilu in Metodu, in tja smo hodili k sveti maši. Ministrirali so včasih tudi drugi fantje. Jaz sem včasih ministriral tudi pisatelju g. Finžgarju.

To že veste, da je bil v Ljubljani julija meseca kongres Kristusa Kralja. Tako težko smo pričakovali, da bi tudi od vas kdo prišel, kot je bilo rečeno, pa nismo nikogar pričakali. Radi bi, da bi tudi vi videli, kako lepi so taki kongresi. Veliko dela je bilo prej, pa Slovenci tudi nismo tako od muh, kot nekateri menijo, ker se svojega naroda sramujejo. Bili so tu zastopniki mnogih narodov; vseh pa, ki so obljubili, ni bilo, ker so se zbal vojske. Bil je celo kitajski škof.

Po kongresu sem šel zopet s Tončetom, ki je peljal druge fante na planino taborit. Tudi ti so bili revni, pa dobri in pridni. Pa saj sami tudi že precej veste o njih, saj ste jim hoteli še razna darila prinesiti. Bili so pa večinoma iz meščanske šole.

Tiste dni je prišlo zame veliko veselje. Ko je namreč šel Tonče v Ljubljano, da bi kupil za našo kolonijo živeža, mi je neki fant prinesel iz Zirovnice njegov telegram: »Pridi! Starši so prišli!«

Najprej nisem mogel verjeti. Dvakrat sem jih že šel — in vas tudi — čakati na Jesenice, pa nič. Nekoč smo čakali skupaj z jeseniškimi šolskimi otroki, da bi vas pozdravili; tudi zastoj. Vse je bilo pripravljeno tu in pri vas, da bi bilo lepo in prijetno, vi pa niste mogli priti.

Vrgel sem nase lepšo obleko in planil po planini. O, saj bi vi tudi, nič se ne smejte! Samo pol ure je še do vlaka, zato nisem mogel takziti preveč, ali je šlo po nogah ali po hlačah. Vlak sem že ujel. Kako je takrat počasi vozil proti Ljubljani!

Tonče mi je večkrat nagajal, da me ata in mama ne bosta poznala; sem namreč mnogo večji kot v Nemčiji in tudi bolj okrogel, toda sta me takoj spoznala in tudi sestri Viktorija in Anica. To smo se smejali! Sam nisem vedel, koga bi gledal in komu odgovarjal. Ko smo šli po ljubljanskih ulicah, se nam je kar samo smejalo od veselja.

Naslednjega dne smo si ogledali Ljubljano. Najprej smo šli na Grad, od koder se vidi vse mesto in še daljna okolica. Tonče nam je kazal razne cerkve, vseučilišče, novo vseučiliško knjižnico, banovinsko poslopje, nebotičnik, gimnazije, stadion in še pre mnogo lepega. Videli smo tudi ljubljansko tromostovje in spomnili smo se pesmi:

Pride kmetič pred Prešerna
in povpraša stražnika:
»Cujte očka, za hudiŕja,
k'teri most pa čez pelja?
Treba ni,
Pred Prešernom moste tri,
saj bi vsi
lahk' čez enega prišli!«

Ljubljana je res lepa, kot bi jo iz škatlice vzel. Krasen je tudi Tivoli — promenada. S tem se ljubljanci lahko postavijo!

Kaj mislite, kam smo šli iz Ljubljane? Naravnost na planino. Kako sem se smejal Anici, ko je koracala tako pogumno, kot bi bila že stokrat na planini. Saj jo poznate, da je še majhna in se je šele lani učila tisto pesmico v šoli:

Maćka mjavka mr mr mjav,
miška vredna sedem krav!

Ko smo prišli na planino, se niso mogli nagledati lepote; kar pozabili so na to, da bi prenehali gledati. Videli so pa isto kot jaz prej, zato tega ne bom več pripovedoval.

Zelo hudo nam je bilo, da niso imeli več časa, da bi bili tu. Morali so še obiskati sorodnike na raznih krajih, jaz sem pa tudi kmalu moral — h knjigam v šolo. Sedaj sem v Veržeju pri Ljutomeru v salezijanskem zavodu in tu študiram. Tu je sama ravnina — kot pri vas — in mi je nekoliko dolg čas po planinah. Vendar, ko vidim pred seboj na mizi hribček knjig, me mora ves dolg čas miniti. Moramo namreč mnogo študirati. Tu v domovini profesorji veliko zahtevajo; zato pa dijaki tudi mnogo znajo. Če koga veseli, naj pride za menoj poskusiti! Če nas bo več, bo še lepše.

Torej, daljni prijatelji in nekdanji tovariši, ali bi radi še kaj vedeli? Seveda, daleč narazen smo in se slabo sliši; rajši napišite pismo in vprašajte; kadar bo kaj iz glave sililo, bom pa še napisal.

Prav pristrčno pozdravlja vse domače in znance

Rudi Klaužer, dijak, Veržej pri Ljutomeru.

Kratkovalovna radijska postaja v Belgradu bo pričela dne 1. aprila tega leta od 19.40 do 19.50 oddajati spored v slovenskem jeziku, in sicer na valovni dolžini 49.18 metrov, odnosno 6100 kilociklov z antensko energijo 10 kilovotov. Ta spored je prvenstveno namenjen našim Slovincem v evropskih državah.

Opozarjamo na ta spored vsa naša slovenska izseljenska društva in vse rojake po Evropi. Obenem pa jih prosimo, naj sporoče, kako se čuje omenjena oddaja in pa, ali imajo glede na spored kake posebne želje.

Odpoklic državnih izseljenskih komisarjev. Zaradi delitve in preurejanja državne izseljenske službe so bili razrešeni svojih dolžnosti in stavljani na razpoložanje vsi jugoslovanski izseljenski komisarji. Začasno je bilo delovanje podaljšano le izseljenskim komisarjem v Nemčiji in Franciji. Podrobneje bomo stvar sporočili, čim prejmemo točnejše podatke.

Pokret za kolonizacijo. Pod tem naslovom prinaša »Hrvatski izseljenik«, glasilo hrvatske zveze izseljenskih organizacij, v svoji februarški številki poročilo o konferenci v splitski trgovski in industrijski zbornici, kjer so zastopniki hrvatskih političnih in gospodarskih ustanov razpravljali o kolonizaciji hrvatske zemlje. Med drugimi je govoril tudi dr. Josip Berković o potrebi, da se vrnejo v domovino Hrvatje iz Amerike in drugih dežel, tako tudi iz Belgije in Francije, — predvsem tisti izseljenci, ki v tujini niso našli tega, zaradi česar so odšli iz domovine. — S tem namenom se je kot nekaj zastopnik hrvatske kmetске zadruge »Zemlja« mudil dalj časa med Hrvatje v USA g. Rudolf Petek, da bi med rojaki vzbudil zanimanje za notranjo kolonizacijo hrvatske banovine. V februarju se je vrnil domov in lahko ugotovil, da njegova pot ni bila zaman. Tako se je n.pr. v Chicagu že ustanovila podružnica zadruge »Zemlja« s 50 člani, ki so na seji 10. dec. 1939 že tudi izvolili odbor, da stvar nadalje preuči.

Organizacija knjigarjev dravske banovine je izdala katalog »Slovenska knjiga. Seznam po stanju v prodaji dne 30. junija 1939« na 392 straneh in tako izpolnila veliko vrzel v slovenski bibliografiji. Saj so navedene v abecedni vrsti po imenih avtorjev v 24 skupinah vse sloven-

ske knjige. Omenjeni katalog toplo priporočamo knjižnicam po naših naselbinah.

Anketo o izseljencih je zadnje dni v marcu sklical v Zagrebu predstojnik za socialno politiko hrvatske banske oblasti dr. Rasuhin. Ugotovljeno je bilo, da so izseljenci bili težko prizadeti s propadom raznih denarnih zavodov, kamor so vlagali svoje prihranke, in da zato raje vlagajo denar v tuje zavode, kjer ga tudi lahko dvignejo. Zato si je oddelek za socialno politiko pri zagrebški banski oblasti zastavil nalogo doseči, da bodo izseljenci odslej lahko varno nalagali svoj denar tu v domovini. Izseljencem se bo namreč nudila prilika, da bodo lahko ob vrnitvi v domovino kupili lastno hišico in posestvo (že za vsoto 60.000 din), se tako osamosvojili in v domovini zaživeli lepše življenje. Nadzorstvo nad vsem tem poslovanjem bo vodila banska oblast v Zagrebu.

Srbska izseljenska zveza je bila ustanovljena na skupščini 28. marca v prostorih Srbsko-amerikanske banke v Belgradu, največ na pobudo Srbov, ki so se povrnili zadnja leta iz Severne in Južne Amerike v domovino. Glavni namen zveze bo poglobitev kulturnih, narodnih in gospodarskih stikov med domovino in srbskimi rojaki v Ameriki. Za zvezinega predsednika je bil izvoljen vseučiliški profesor dr. Vasilij Popović, ki je bil že doslej predsednik v Združenju ameriških dijakov »Mihajlo Pupin«, sinov srbskih izseljencev, ki študirajo na belgrajskem vseučilišču. Dr. Popović je s tem namenom prebil lani daljšo dobo v Ameriki.

G. Jože Gostinčar — 80-letnik. Dne 16. marca t. l. je dopolnil 80. leto življenja bivši poslanec in minister g. Jože Gostinčar, starosta Jugoslovanske strokovne zveze. Za slovensko delavstvo zaslužnemu slavljencu, s čigar imenom je povezan lep kos slovenske politične zgodovine in ki je mnogo svojih sil posvetil tudi izseljenskemu vprašanju, se v imenu vseh izseljencev s čestitkami pridružujemo tudi mi. Vedno se ga bomo spominjali kot člana nadzornega odbora Družbe sv. Rafaela, ki je svojo dolžnost kljub visoki starosti z izredno vestnostjo opravljal vse do lamskega leta. Naj ga Bog še dolgo ohrani v zdravju!

V Ljubljani je v Jožefišču na Poljanski cesti na velikonočno jutro umrla gospa

Terezija Jankovič, skrita dobrotnica ubogih. Pokojnica je bila mati našega znanega izseljenskega učitelja g. Janka Jankoviča v St. Privat la Montagne v Franciji. Rodila se je v Košani na Vranjskem in doživela 73 let. Stevilni pri-

ateljji in znanci so jo spremili 26. marca na njeni zadnji poti k Sv. Križu. Blagi materi naj bo Večni plačnik za vse dobro, kar je storila v življenju! Težko prizadetemu g. sinu in ostalim sorodnikom naše globoko sožalje!

N A Š I P O S V E T U

Zedinjene države

Nova angleška knjiga o Slovenceh. Med drugimi koristnimi idejami, ki jih je izvedla in ustvarila vlada USA s svojo organizacijo načrta o javnih delih (WPA), je tudi takozvani načrt časopisov, ki izhajajo v tujih jezikih. Namen tega načrta je, prevesti iz teh časopisov članke na angleški jezik, da bodo Amerikanci lahko videli, kaj priseljenci, ki so našli v tej deželi svoj kruh, pišejo in čitajo v svojem materinem jeziku.

V Clevelandu vodi pod vladnim nadzorstvom tak urad spretni Mr. Oscar Ban, svoj čas urednik madžarskega dnevnika v Clevelandu.

In tako je zdaj v marcu izšla obsežna knjiga na 700 straneh, ki vsebuje izvlečke iz clevelandskih slovenskih dnevnikov »Ameriške domovine« in »Enakopravnosti«, in sicer za l. 1957. Zanimivo je, da smo Slovenci edini dobili lastno, in to največjo knjigo. Italijani in Nemci so n. pr. dobili skupaj samo 550 strani, in to v eni knjigi! — Knjiga je razdeljena na 6 poglavij: 1. dogodki posameznih oseb; 2. naše narodne organizacije, cerkve, društva, listi, narodni domovi, čitalnice; 3. lokalni dogodki med našim narodom; 4. nova domovina: dopisi, uredniški komentarji o splošnih ameriških zadevah, ki ne spadajo pod lokalno rubriko; 5. stara domovina: dopisi, uredniški članki in komentarji o notranjih in zunanjih zadevah Jugoslavije, kar zadeva Slovence, in 6. po svetu: dopisi in uredniški komentarji na razne svetovne zadeve. — Tako pomeni torej ta knjiga izredno važen dogodek za ameriške Slovence, pa tudi za nas doma, saj bodo iz teh prevodov zajemali Amerikanci sliko o težnjah in miselnosti vsega slovenskega naroda, o njegovih političnih, kulturnih, verskih in drugih nazorih.

Kranjska slov. katol. jednota je štela 31. dec. 1959 skupno 36.637 članov. Od teh je bilo v 185 društvih odraslega oddelka 26.292, v 176 društvih mladinskega oddelka pa 10.345 članov (1. januarja 1959

24.856 odr. ter 10.322 mlad.). Tako je torej lanska jubilejna kampanja rodila lepe sadove. Princesa je pa tudi 1.392.750 dolarjev nove zavarovalnice, ali 39% več kot je bilo zamišljeno, tako da znaša zavarovalnina odraslega oddelka zdaj že 20.916.920 dolarjev, mladinskega pa že 3.115.152. Imetje odraslega oddelka obsega 4.251.459, dočim mladinskega 208.750 dolarjev. Plačilna zmoglost Jednote je po poročilu državnih nadzornikov 30. junija lani znašala 122.49%.

Slovenska ženska zveza, ustanovljena 19. decembra 1926 v Chicagu in leto nato priznana po zakonih države Illinois, ki ji je prinesla 500 članic za novi mladinski oddelak, 31. dec. 1959 dosegla v članstvu obeh oddelkov število 10.500, njeno premoženje pa je tega dne znašalo 94.843 dolarjev. Pogoj za pristop je starost do 55 let, zdravje, praktično katoličanstvo in slovansko poreklo. Znani so vezbalni krožki v svojih slikovitih uniformah, ki jih m' li vodstvo uvesti tudi za novimladinski oddelak, to je za deklice od 4. do 14. leta. Zvezo vodi kot predsednica gospa Marija Prislundova, mesečno glasilo »Zarj« pa urejuje ga. Albina Novak. 1. febr. se je začela nova kampanja za oba oddelka.

Spojitev društev JSKJ. Uradno je bila potrjena spojitev društev Sv. Jerneja št. 81 in Sv. Ane št. 119 v Aurori, Ill., ki pripadata Jugosl. katol. jednoti. Novo društvo je pridržalo ime Sv. Jerneja št. 81.

Napredek slovenske posojilnice. Po zadnjem finančnem poročilu je znašalo imetje slovenske posojilnice St. Clair Savings & Loan Co. v Clevelandu ob koncu leta 1959, skoraj 1.150.000 dolarjev, od tega okrog 110.000 v gotovini. Novih vlog je bilo za okrog 360.000 dolarjev, tako da se je stanje vlog zvišalo za okrog 200.000 dolarjev. Tudi pri tem zavodu so vse vloge do 5000 dol. po državi zajamčene.

Delničarji slovenske North American banke v Clevelandu so imeli 10. jan. let-

no sejo. Banka je lani napredovala za vsoto nad 300 tisoč dolarjev in je znašala njeno premoženje ob koncu leta 1,201.817 dolarjev. Kot predsednik je ostal g. Anton Grdina. Ob letu je imela banka 2553 vlagateljev. Vse vloge do 5000 dolarjev so zavarovane s strani vlade. — 4. febr. se je v Slov. domu v Pittsburghu, Pa. vršila konferenca za pripravo drugega ameriško-slovenskega dneva, ki je tako postal trajna ustanova.

Slovenska svobodomiselná podporná zveza v Chicagu, ustanovljena 1. 1908., je po poročilu z glavne letne seje štela ob koncu leta 1959. 6992 članov v odraslem in 2778 v mladinskem oddelku. Skupno knjižno premoženje obeh oddelkov pa je tega dne znašalo 965.892, priznana imovina pa 885.837 dolarjev.

Iz glasbenega življenja. — V San Franciscu, Cal., je g. Vital Vodusek, ki vodi ondoto slovensko-hrvatsko župnijo »Rojstva Gospodovega«, osnoval pevski zbor, ki šteje že 40 pevcev in ob nedeljah sodeluje pri dveh svetih mašah, s slovenskim in hrvatskim petjem. — Baragov dekleški zbor pri Sv. Vidu v Clevelandu, ki ga vodi Rev. M. Jager, je imel prve dni februarja v šolski dvorani svoje vsakoletne »pevske večere« (koncerte pri pogrnjenih mizah), namenjene slovenski glasbi; na sporedu so bile priredbe gospoda Ivana Zormaná. Sodelovala je tudi mladinska godba Sv. Vida, ki je imela 31. marca tudi svoj koncert v isti dvorani. — Ob svoji 35. letnici je društvo Sloga, 16. SNPJ v Milwaukee, Wis. priredilo 3. februarja večjo proslavo v dvorani South Side Turner, na kateri sta sodelovala zbor »Naprej« in mladinski zbor SNPJ. — 28. marca pa je odbor jugosl. radio-ure v Chisholmu, Minn., priredil velik koncert s sodelovanjem slovitega tamburaškega orkestra z univerze Duquesne v Pittsburghu, v katerem je tudi več slovenskih dijakov. Dirigiral je Slovenec Matija Gužve. Osegal je slovenske skladbe. Tri dni nato je isti orkester na svoji turneji nastopil tudi v Milwaukeeju. — Na popoldanski prireditvi čitalnice Slov. del. doma na Waterloo v Clevelandu 3. marca so mimo drugih nastopili tudi pevci zborov »Jadrani«, »Sloga«, »Zarje« in »Slovana«. — Stevilni so bili koncerti 31. marca v Clevelandu. Poleg godbe sv. Vida so ta dan nastopili še: »Zvon« v Slov. nar. domu na 80. cesti, mladinski zbor Slov. del. doma na Waterloo in godba društva sv. Jožefa st. 169. KSKJ v domu na Holmes Ave. — V Johnstownu, Pa., je po daljšem presledku spet oživel slovenski spored v radiu, po zaustavitvi g. Kaplerja, ki vodi slovenski orkester. Sodelujejo tudi pevci. — Na new-

yorški postaji WJZ, eni največjih v USA. so 10. marca nastopila s troglasno postno pesmijo »Tam na vrtu Oljske gore« dekleta mladinskega zbora cerkve sv. Cirila v New Yorku.

Baraga — naš svetilnik. — Pred nedavnim je v založbi St. Anthony Guild Press v mestu Paterson, N. J., izpod peresa apostol. delegata, nadškofa Amleta Giovannija Cicognanija izšla knjiga »Sanctity in America«, kjer razlaga uvodoma besede papeža Pija X., da Cerkev želi svetnikov tudi iz manjših narodov. Med 17, ki naj bi jih doletela svetniška čast, zavzema četrto mesto naš svetniški škof Baraga.

Književnik g. Anton Klančar v Clevelandu je napisal za revijo »Books Abroad« članek »The Balkan Wars and Serbian Literature, v katerem obravnava učinke vojne na literaturo ter opisuje položaj srbskega pesništva in ostale literature pred izbruhom svetovne vojne. To je prvi njegov članek, posvečen izključno srbski literaturi.

V korist Slov. nar. muzeja je cleveland. dramatsko društvo »Ivan Cankar« prvič uprizorilo 17. marca v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. igro Andreja Kobala »Naši domači-tujci« v režiji g. Vatra Grila, predsednika prosvetnega kluba SND. Igra je povzeta iz življenja clevelandskih Slovencev in obravnava razmerje med našimi pionirji in v Ameriki rojeno mladino.

Najstarejša ameriška Slovenka umrla. Krajevni list v St. Louis, Montana, je 4. febr. objavil na prvi strani sliko naše rojakinje ge. Josipine Gtepan in poročilo, da je umrla 3. febr. v visoki starosti 107 let. Rodila se je 19. marca 1852 v Gor. Radgoni na Stajerskem. S prvim možem Ambrožem Spechom sta se 1. 1884. izselila v St. Louis v Ameriko, kjer pa je po 5 letih že postala vdova in se nato vnovič poročila. Vodila sta z drugim možem trgovino, lepo premoženje pa jima je prinesel mineralni studenec, izvirajoč na njenem posestvu. Pred smrtjo je pokojna bolehalá le 3 dni. Naj v miru počiva!

Z letalom se je smrtno ponesrečil v Euclidu mladi Jože Kapel ob enem s svojim spremljevalcem. Zapušča starše, sestri in brata. Naj v tuji zemlji mirno počiva!

17 letni slovenski dijak, Ludvik Sustarič je bil priznan za telesno najpopolnejšega mladeniča v New Yorku.

Kanada

Prvi jugoslov. dom v Kanadi. — V Windsorju, Ont., je majhna naselbina Slovencev, ki so zaposleni največ v avto-

mobilskih tovarnah. Svojega društva še nimajo. Zato so z veseljem pozdravili nov Jugosl. narodni dom, za katerega imajo mnogo zaslug srbski rojaki in ki je bil slovesno odprt in blagoslovljen po katoliškem in pravoslavnem duhovniku 18. februarja. Prisostvoval je tudi naš konzul iz Montreala in zastopnik kanadskih oblasti. Popoldne in zvečer je bila še velika prireditev.

Argentina

Dne 27. januarja je vodstvo »Slovenskega lista« v Buenos Airesu priredilo sestanek vseh slovenskih društev ob polnoštevilni udeležbi zastopnikov. Namen tega sestanka je bil, preučiti vse možnosti za ustanovitev skupne zveze. Pokazalo se je, da s to zamisljivo vsa društva soglašajo. Ostalo je za sedaj pri tem, naj urednik »Slovenskega lista« in t. č. predsednik »Slovenskega doma« izvedeta vse priprave. — Misel na Zvezo vseh slovenskih društev ni nova, saj so bila že leta 1955 pripravljena pravila po takratnem meddruštvenem odboru. Vendar pa stvar takrat še ni dozorela in do sestanka, ki naj bi sprejel ta pravila, ni prišlo. Zelim, da bi bil zdaj uspeh večji.

3. redni občni zbor Jugoslov. šolskega društva v Rosariu je bil 25. februarja ob precejšnji udeležbi Slovencev in Hrvatov. Po poročilih odbornikov je govoril tudi g. konzul Branko Rubeša o pomenu šole in materinega jezika. Izvoljen je bil nov odbor s predsednikom g. Francem Mircem na čelu. Po sklepu novega odbora se je pričel vsakodneveni pouk 15. marca. Poleg drugih predmetov so uvedli v učni načrt tudi ženska ročna dela.

Brazilijska

Solska prireditev. — 20. januarja je bila v Sao Paulo velika zaključna prireditev slovenske šolske mladine z bogatim sporedom, ki je obsegal petje zbora slovenskega šolskega tečaja, deklamacije in prizore, posvečene slovenskim materam in očetom, slovenski domovini in naši lepi narodni noši. Vmes so vpletli tudi brazilsko pesem. Mnogo truda in prostega časa je vložila naša mladina v to akademijo, ki jo je res skrbno in lepo izvedla.

São Paulo. — Tukajšnji list »Folho do Estado« je na prvi strani objavil velik članek pod naslovom »Collaboradores da grandeza de nosso Estado« (Sotvorci veličine naše države), kjer opisuje zasluge našega rojaka dr. Fr. Paternosta za mesto São Paulo in vso Brazilijsko. Članku je priložena tudi slika.

Nemčija

Walsum-Wehofen. — Naj vam napišem nekaj besedi! Predvsem pristržno pozdravljam našo mater Jugoslavijo. — Dne 7. februarja je moj mož dočakal 72. rojstni dan. Doma iz Mokronoga pri Sv. Trojici, živi tu v Nemčiji že 40 let. Vedno je bil zvest svojemu katoliškemu prepričanju. Na »Izseljenjski vestnik« je naročen, kar ga pošiljate sem v Nemčijo. Obenem je minilo tudi že 44 let, odkar sva se poročila v Zagorju, kjer sem jaz doma. Imela sva 14 otrok, od katerih jih živi še sedem. Naj bi Bog nam vsem naklonil veselo leto 1940! Bog živi Jugoslavijo! Z iskrenim pozdravom!

Franca Hočevar,
Wehofen Lind. 32.

Holandija

Eygelshoven, 29. februarja. — Tukajšnje jugoslovansko društvo sv. Barbare je imelo 21. januarja redni letni občni zbor, ki ga je vodil predsednik g. Fr. Jančič s pomočjo našega č. g. patra Teotima. Podano je bilo poslovno poročilo za preteklo leto in obenem tudi letni preračun, ki so ga vsi zborovalci odobrili. Pri volitvah, ki jih je vodil č. g. pater Teotim, je bil izvoljen nov odbor: predsednik je g. August Cebin, Hopel 48; podpredsednik g. Fr. Jančič, Hopel 57; tajnik g. Peter Žigalo, Waubacherweg 59; blagajnik je g. Jože Konte, Hopelerweg 4; preglednika pa gg. Fr. Bučar, Hopelerweg 5 ter Fr. Pirc, Putstraat 27, vsi iz Eygelshovena. Novi predsednik g. Cebin se je nato zahvalil našemu č. g. patru Teotimu za trud in vodstvo volitev, nato pa je obljubil, da se bo potrudil, voditi društvo v najlepši slogi, pošteno in v pravem krščanskem duhu. Nadalje se je zahvalil vsem zborovalcem za zaupanje, želeč od njih pomoči in sodelovanja za napredek društva. Zborovanje je poteklo v najlepšem redu. — Nadalje sporoča društvo, da bo priredilo 31. marca proslavo materinskega dne. Ta dan bo sv. maša, ki jo bo daroval naš č. g. pater Teotim, in privrkat skupno sv. obhajilo otrok. Popoldne pa se bo proslava zaključila z igrama »V ječici« in »Materini naočniki«. — 2. februarja je po dolgotrajni bolezni smrti iztrgala iz naših vrst g. Antona Kobula, rojenega 29. decembra 1898 v Kostivnici pri Poljčanah, bivšega člana tukajšnjega društva sv. Barbare. Zapustil je ženo in tri otroke. Bog mu daj v miru počivati! — Pristržne pozdrave vsem!

Društveni odbor.

(Zal tega dopisa v marčni številki nikakor nismo več mogli objaviti in prosimo, da v prihodnje uredite tako, da

vsak dopis vsaj do prvega dne v mesecu prejmemo, kar prosimo tudi ostale naše drage dopisnike. — Ur.)

Francija

Naši rojaki v novih razmerah

(Dalje.)

V departmaju Tarn v južni Franciji je večina naših rojakov-beguncev v okolici mesta Carmaux. Kraj je zelo lep, valovit, posajen z lepimi vinogradi in spominja na našo Dolenjsko. Mesto leži med griči, na pobočju velikih vinogradov. Delavske kolonije so izven mesta po grebenu griča, ki se razprostira proti vasi Blaye-les Mines. Skoraj vsi naši rudarji stanujejo v dveh kolonijah, v Bruyères in Abeillé, ki ju loči samo vmesna cesta.

V teh kolonijah so samo barake, po večini lesene, kjer so bili med svetovno vojno nemški ujetniki, potem pa španski begunci in vojaki. Zdaj so tu naši rudarji, med njimi skoraj vsa kolonija iz Creutzwalda. Razumljivo je, da bivanje v takih prostorih v higienskem pogledu ni zadovoljivo in da so stanovalci izpostavljeni mnogim neveščostim. Vrh tega še prostora primanjkuje. Pozimi so predvsem otroci precej trpeli. Te pomanjkljivosti, zlasti pa natrpanost v prostorih, zelo neugodno vplivajo na vzgojo otrok, na njih duhovno življenje in napredek. Da si nabavijo vsaj najnujnejšo opravdo, so morali rojaki predvsem v začetku, ko so prišli sem, žrtvovati velik del svojega zaslužka. Tako so nekateri v prvih 14 dneh zaslužili 500 frankov, domov pa so prinesli komaj desetino tega.

Vodstvo premogovnika tu ni preveč naklonjeno rudarjem-beguncem. To čutilo tudi naši ljudje pri delu, kjer so kajkrat izpostavljeni bolj strogemu ravnanju. In sploh so razmere v tem kraju slabše kot na primer v departmaju Loire, kjer naši uživajo pomoč in naklonjenost podjetij, kjer so zaposleni.

Tudi za varnost v rovih ni najbolje poskrbljeno. S prihodom beguncev so tudi cene precej poskočile. Pri tem pa plače cenam seveda ne ustrezajo. Tako zaslužijo naši rojaki-begunci povprečno po 50 do 60 frankov dnevno.

Boljše so plače tistih, ki so že od prej tu naseljeni, in se gibljejo v nekaterih primerih tudi okrog 100 frankov.

V tej koloniji bi se dalo lepo delati med našimi ljudmi, ker so precej skupaj naseljeni. Tudi šolo bi zato lahko imeli.

Seveda moramo pomisliti, da je pač vojna, ki prinaša s seboj povsod zle po-

sledice in da nove razmere niso prizadele samo naših ljudi, marveč tudi domačine.

Carmaux. — Sporočam Vam, da sem prejel Izseljenski vestnik s podpisom Družbe sv. Rafaela. — Prav na veliko soboto — in ga takoj razdelil med naše slovenske rojake. Z velikim začudenjem so me povpraševali, odkod sem še to dobil, saj ga res že dolgo nismo videli v tem viharinem času. Letošnji velikonočni prazniki so nam potekali res prav žalostno. Kolikokrat se spominjam nazaj na naše obmejne domove, ki smo jih zapustili, zdaj o praznikih pa še posebno velikonočnega opravila in procesije s svetim Rešnjim Tevelom v Merlebachu, ki jo je vodil g. Grims. Pred božičem je g. Grims tudi nas obiskal, ker ga vedno močno pogrošamo. Kar pa se tiče delavskih razmer, Vam ne moremo niti pozožiti niti se z njimi pohvaliti, ker je pač povsod precej enako. Prosti smo bili le za veliko nedeljo, kar pa tu ni nič novega. Res je nam Slovencem težko, da nas je usoda tako daleč privedla, vendar pa ne obupamo in še vedno mislimo, da se povrnejo nekdanji časi. Prav toplo zahvalo pošiljamo Družbi sv. Rafaela za poslani list in ga prosimo še za drugič.

Z domovinskim pozdravom

Jože Jerak,

Bruyère 620, commune de Blaye (Tarn.)

Vendin-le Vieil. (Severna Francija.) — Nenadoma nas je zapustila 19. februarja ena najboljših naših žena, gospa Begine Gizela, stara šele 47 let. Vedno delavna in pridna, jo je tudi smrt zalotila pri delu. Nagla smrt jo je našla dobro pripravljeno. Bila je vsem rojakom najlepši zgled krščanskega življenja. Njena hiša je bila posvečena presv. Sreju Jezusovemu in je po njenem zgledu in besedi splojnjevala sredi Bogu odtujenega sveta krščanske dolžnosti. S kako vnmemo je v pevskem cerkvenem zboru prepevala pri slovenski službi božjih Izven cerkve je poznala le svoj dom. Povsod najlepši red, povsod se je poznala skrbna roka gospodinje. Petim otrokom, ki jih je našla doma kot druga žena, je postala najboljša, ljubeča mati. Zato je bila žalost moževa in otrok tem večja, ko so jo devali v isti grob, v katerega je bila pred 13 leti položena prva žena Elizabeta. Žalostni smo bili ob tej izgubi tudi številni pogrebi, ki smo jo spremili z zastavo Rožnovenske bratovščine na zadnji poti. Izseljenske žene, posnemajte rajsko in hodite po njenih stopinjah! Družini naše sožalje, pokojni pa večni mir in plačilo pri Bogu in Mariji, ki jo je tako ljubila!

Za naš izseljenski muzej

so nam poslali iz USA letna finančna poročila naslednji gospodje: Rev. Pij Petrič OFM iz New Yorka, Rev. Edvard Gabrenja OFM iz Chicaga, Rev. Anton Schiffer iz Milwaukee. — Mr. Jože Grdina nam je poslal nekaj drugih zanimivih tiskovin. — Iskrena hvala vsem! Zelo prosimo še ostale slovenske gg. župnike, da sledijo tem zgledom in pošljejo svoja poročila, ne glede na to, kake narodnosti je župnija.

Člani izseljenske zbornice, ki so poslali članski prispevek za leto 1939/40

Občine (v dinarjih): Bogojina 50; Celje 100; Crnomelj-mesto 100; Ljubljana 500; Motnik 100; Prečna 50; Senovo pri Brezicah 100; Slovenji Gradec 50; Smednik 50; Sv. Jurij ob Taboru 50; Zagorje ob Savi 10. — Župnije: Adlešiči 10; Draga pri Čabru 10; Duplje, p. Križe 10; Grahovo pri Cerknici 10; Hinje pri Zužemberku 10; Homec pri Kamniku 10; Kamna Gorica 20; Kopanj, p. Grosuplje 50; Krško ob Savi 10; Leskovec pri Krškem 10; Lom nad Tržičem 10; Marijino Oznan. Ljubljana 10; Podzemelj, p. Gradec 10; Stari trg pri Ložu 100; Sv. Duh pri Krškem 50; Sv. Jakob, Ljubljana 50; Sv. Jurij pod Kumom 10; Sv. Ožbolt, p. Trojane 10; St. Peter pri Novem mestu 10; Tržič na Gorenjskem 10; Vače 10. — Prosvetna društva: Bled 50; Brezovica pri Ljubljani 10; Devica Marija v Polju 10; Dobrna pri Celju 10; Dol pri Domžalah 10; Jarenina 10; Ljubljana-Trnovo 10; Mekinje pri Kamniku 10; Mengeš 10; Ovsiške 10; Sostro, p. Dobrunje 10; Stari trg pri Ložu 10; Sv. Ana v Slov. goricah 10; Sv. Rupert nad Laškim 20; Sv. Trojica pri Moravčah 10; Smartno pri Litiji 10; Smartno pri Velenju 20; Smihel pri Novem mestu 10; Tunjice pri Kamniku 10; Turjak 10; Voklo (»Slomšek«) 10; Zužemberk 10. — Ostale organizacije: III. red o. o. franč. Kamnik 10; Jugoslovanska strokovna zveza Ljubljana 20; Jugoslovanska ženska zveza za dravsko banovino v Ljubljani 100; Kolo jugoslovanskih sester v Celju 50; Krajevni šolski odbor St. Ožbolt 10; Sedejeva družina 10; Zveza fantovskih odsekov Ljubljana 10; Zveza hranilnic za dravsko banovino 100. — Poleg teh še župni uradi: Dvor pri Zužemberku 10; Gozd, p. Kamnik 10; Prečna pri Novem mestu 10; Skofja Loka 10; Sv. Jedert nad Laškim 10; Sela pri Šumberku 10; Hrastje pri Kranju 10.

Kakor smo že v pretekli številki sporočili, se morata naša Družba sv. Rafaela in Izseljenska zbornica boriti z velikimi denarnimi težavami. Zato vljudno prosimo še vse ostale člane, naj se nas spomnijo in tako pokažejo razumevanje za naše potrebe. — Nekateri so prostovoljno nakazali večje zneske.

Neimenovani dobrotnik j. poslal za našo družbo 500 din. Posnemanja vredno!

Novi naročniki

Iz Ljubljane: Medven Matilda, Kmetijska poizkusna in kontrolna postaja, Eberle Josip, Rozina Ivan, Uprava »Luč v temi«, Rihart Ivana, Uprava »Po božjem svetu«, Meščanska šola pri Sv. Jakobu. — Iz ostalih krajev Jugoslavije: Knap Ivan, Labora, p. Tržišče pri Kranju; župni urad v Bočini; Dobovšek Lina, Celje; Mesarič Ivan, Beltinci; Lombar Janez, Kranj; Konate Jožef, Sela, p. Hinje; Državna ljudska šola, Brežice; Vrhovšek Simon, Sv. Jurij ob Taboru; Uprava »Hrvat u tudjini«, Zagreb; Grmek Franc, Rakitina; Megušar Magda, Kranj; Celik Agnes, Medvedje selo, Dolenjsko; Remih Ivan, Selca, pošta Blanca; Francosko gener. društvo za emigracije, Zagreb; Trebar Anton, Zadraga; Skrjanc Martin, Zg. Duplje; Klavžar Zora, Maribor; zasebno žensko učiteljske, Maribor. — Iz Turčije: Fürst Anica, Ankara. — Iz Chile: Hudopisk Brigita, Santiago de Chile. — Iz Francije: Slovenska dekleta, Marseille. — Iz Nemčije: Panjan Franc, München. — Iz USA: Iz Milwaukee, Wis.: Androjna John, Bizjak Ferdinand, Marolt Rudolf. — Iz Clevela, O.: Čitalnica Slov. del. doma, Novak Albina, Društvo »Slovenec« SDZ, Mr. A. C. Skuly, Mrs. Beseničar Terezija. — Iz Pittsburgha, Pa.: Kambič Ivan. — Iz Eveletha, Minn.: Lenich Mary. — Iz Jolieta, Ill.: Erjavec Josephine.

Zadružna gospodarska banka

izvršuje denarna nakazila, Ljubljana
kupuje in prodaja valute, vnov. Bled
čuje dolarske in druge inozemske Kranj
čeke po najugodnejših pogojih, Maribor
Sprejema vloge na knjižice in Novi Sad
na tekoče račune ter jih izpla. Split
čuje vsak čas brez omejitev.

Urejuje ameriške zapuščine
Izseljencem je na razpolago v
vseh denarnih zadevah ter jim daje
potrebne informacije brezplačno